

LÓGR

39. SNY

120 Kč

OBSAH

Téma: **Sny**. Co myslíte? Půjde v tomhle vydání o zdánlivě nesmyslné noční příběhové spletence nebo prostě o naše denní snění o lepším životě a budoucnosti? Od každého trochu. A taky z různých koutů kultury, jak je u nás už zvykem.

- 3 **Protože máme svoje sny.** Sloupek Lenky Samešové o tom, že snít se musí
- 7 **Surrealističtí snové.** O roli snu v umění
- 13 **Teplé knihy, ze kterých mrazí.** Existují kvalitní duhové thrillery?
- 18 **Představte si, že svou knihou ovlivníte jeden jediný život.** Rozhovor s Petrou Dvořákovou
- 23 **Postmoderní postupy ve službách literatury pro děti**
- 28 **Naše hudební sny.** Přečtete si, o čem sní hudebníci různých věků a žánrů
- 34 **Půlnoční hřiště.** Návod, jak správně zacházet se sny
- 40 **Requiem za sen už si na Coney Islandu brzy může dát pivo**
- 45 **O manželství, mateřství a depresi.** Ze seriálu Literatura v zapomnění
- 50 **Odborářský komiks o dějinách a snech těch dole**
- 60 **Ze současné české poezie XXXVI**
- 70 **Dvojrecenze na knihu *Proč sníme?* Alice Robbové**
- 80 **Ujíždět na tripech nikomu neprospívá.** Rozhovor s divadelním spolkem Nesladim
- 94 **Třeštíková pro intelektuály.** Recenze nové knihy Petry Soukupové
- 98 **Pivko, cigá a seno.** Prvotina Vojtěcha Rauera *Na seně*
- 102 **Argentinský poklad.** První český překlad spisovatele Juana Filloye
- 106 **Místo pocty basa.** Memoáry tureckého spisovatele a novináře Ahmeta Altana
- 110 **Současnost jako dystopie.** Michel Houellebecq a jeho *Eseje*
- 114 **Znepokojující pauza.** Nová próza *Mezipřistání* Matěje Hořavy
- 118 **Originální provedení násilných činů.** Islandská detektivka *DNA*
- 121 **Padevětova lyrická *Republika***
- 124 **Na lůžku jsem toužila za nocí po tom, kterého z duše miluji.**
Román *Žena, která napsala Bibli*
- 128 **Barack Obama – očekávánía verzus realita.** Memoáry bývalého amerického prezidenta
- 132 **Horor o bezuchém fešákoví a jogurtu.** Lukáš Csicsely a *Nejkrásnější pohřeb Jana Huga*
- 136 **Bilance snění.** Pro kolik z nás se sny postupně stávají nástroji sebemrškačství?
- 138 **Koláž Kateřina Ká o snech**

DĚKUJEME!

Magazín **LÓGR** vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury ČR a Státního fondu kultury ČR.

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní fond kultury ČR

Lenka Samešová
@m.milenka

Protože máme svoje sny

Měl ho Martin Luther King, má ho David Koller z Lucie, má ho svatojánská noc. Před sto lety stará babka otevřela knížku a našla význam každého snu. Hned věděla, že když se vám zdálo o vlkovi, tak nemáte prát, a když o plavání, neměli byste dnes jíst nic zeleného. Ze snářů čerpáme dodnes, mě osobně velmi baví, ale nepřikládám jim takovou váhu. Snář má totiž být kouzelná knížka v kožené vazbě, voňavá, opotřebovaná z častého listování, s vylisovanými květy. V moderním snáři najdete význam snu pod heslem „mobil“. A to se najednou kouzlo snů už nezdá tak kouzelné.

Není sen jako sen

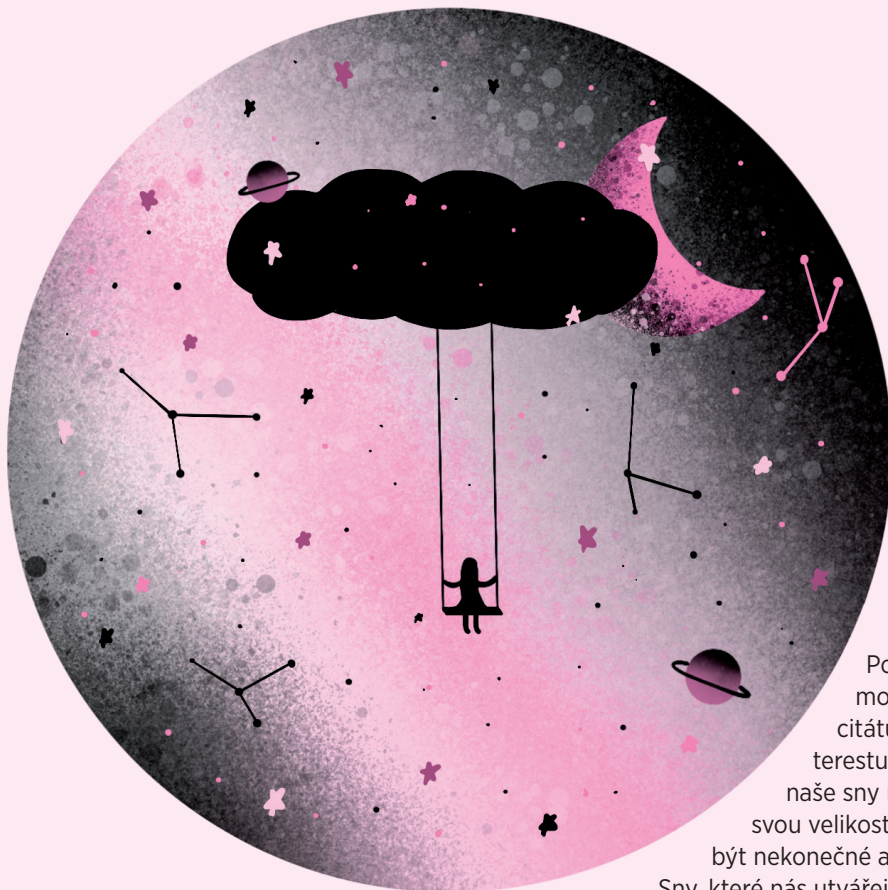
Slovo sen vnímám dvěma způsoby. Nejprve jako ten, ve kterém létáme v noci. Dnes už existuje mnoho knih, které popisují způsoby, jako například lucidní snění, díky kterému můžeme své sny ovládat. Pokud nás ovšem netrápí nějaké divoké noční můry, nechala bych naše sny čistě na naší

hlavě a na její noční představivosti o tom, co nám promítne. Skvělé na nich je hlavně to, že většinou nikoho, kromě nás, nezajímají. Můžeme vyprávět ságy o modrých voňavých kočkách a nikoho to nezajímá, protože to byl přece jen sen a pouze náš.

Druhý význam už je ovšem zajímavější, a to jsou naše vnitřní sny. Ty jsou mnohem lepší. Ty už ostatní většinou zajímají a nás zase zajímají cizí sny. Můžeme si je sami do detailu naplánovat a hlavně, můžeme si je pustit, kdykoliv chceme. Bez nutnosti spánku. Jsou to plány a cíle, kterých bychom chtěli v životě dosáhnout. Naším snem může být vystudovat, založit rodinu, mít úspěšnou kariéru, finanční nezávislost, krásné bydlení, spoustu kamarádů. A pak zážitky. Splněný sen může být seskok padákem, procházka po Islandu nebo ochutnávka pravé mexické tequily s místními.

Jak se liší sen od představy?

Znáte ten pocit, kdy sníte o nějakém setkání? Přesně víte, co budete mít na sobě, co bude mít druhá osoba, jak to tam bude vypadat a co řeknete nebo byste měli říct. Je tohle ještě snění? Nebo je to vysněná představa? A je mezitím vůbec rozdíl?

Podle
motivačních
citátů na Pin-
terestu by nás
naše sny měly děsit
svou velikostí, měly by
být nekonečné a odvážné.

Sny, které nás utvářejí, jsou ale
mnohem pošetilejší. Na sny o moř-
ských vlnách a vysněném bydlení potřebujeme čas. To je
sen na večerní deku a čaj. Ale jaký je náš sen, když jedeme
tramvají?

Nezpíváme náhodou do rytmu písně ve sluchátkách?
Nepředstavujeme si, že jsme superhrdinové, co zachrání
Prahu před bubákama? Nejsme náhodou zrovna na pře-
hlídkovém mole nebo ústřední postava ze seriálu na Net-

flixu? Tohle nás baví. Je to legrace, je to na 99,9% něco nespíitelného a možná proto nás to tolik baví. Když sníte o domě, vědomě si uvědomujete, že na něj musíte vydělat, půjčit si nebo ho nedejbože postavit vlastníma rukama. Když sníte o tom, že jste zpěvák nebo právě vystupujete ve videoklipu, je to hned a bez práce. Proto mám takové sny možná radši.

Lidé, sněte

Pamatuju si na setkání s jedním chlapcem ještě v mládí. Celý den jsem měla pochůzky po Praze a během přecházení jsem si představovala, že jsem ve videoklipu. Snila jsem, jaká jsem strašně velká zpěvačka i herečka dohromady. Když jsem večer dorazila na schůzku, zeptala jsem se ho: „Sníš?” Podivil se, zastyděl, ale hned moc dobře věděl, o čem mluvím. Taky si sebe totiž určitě představoval jako modela, herce nebo jakoukoliv jinou superstar.

Proto, prosím, sněte. Absurdně, velice, ale hlavně každý den. Ať už jde o sen budoucí, sen pošetilý, sen v noci o plavání. Sněte a užívejte si každou vteřinku, kterou můžete strávit se svou úžasnou fantazií, která vás utváří.

P. S.: Pokud se vám zdá o mobilním telefonu, znamená to, že již brzy ukojíte svou zvědavost. (Nic překvapivého, když se na něj ráno po probuzení hned díváme.)

Jan Florentýn Báchor
@jan_florentyn_bachor

Surrealističtí snové

Všichni máme své vlastní sny. Díky nim vidíme nadreálno, jež je naprosto odlišné od nadreálna druhých, tak stejně, jako vidíme svět reálný, jenž je pozorován otevřenýma očima. Slovo sen můžeme chápat jako touhu či přání. Onen sen je formovaný a zobrazovaný slovy nebo tvorbou umělcovou.

Sen je jakousi záhadou, jež od počátku přitahovala i samotného Aristotela, Freuda a Junga či přívržence různých uměleckých hnutí a směrů, jako tomu bylo u romantismu, symbolismu nebo surrealismu, ve kterém se sen těšil své největší popularitě.

Osvobodit povědomí od nadvlády logického světa reality. Právě to bylo cílem surrealismu, v němž sny hrály prim a staly se tak klíčovým bodem hnutí. Mezi hlavní metody surrealistů patřil i automatismus, jehož podstata tkví v absolutním osvobození umělce od jakéhokoliv korigování rozumem

nebo estetikou. Získá tak maximum ze svého podvědomí, ve kterém jsou uloženy různé potlačené vize. Tyto dva aspekty se tak staly hlavními producenty surrealistických děl v první etapě.

I předešlý letmý vztah surrealistů k Freudovým poznatkům se začal prohlubovat, což dokazuje Bretonova korespondence s Freudem o výkladech snů, jež otevřela zcela nové pojetí jejich interpretace a zvýšila jejich význam a hodnotu. To podnítilo zájem o sny jak u vědců, tak i umělců, a to básníků a malířů.

Na počátku třicátých let dvacátého století se československá společnost poprvé seznámila se surrealismem. Zaznamenal u ní veliké úspěchy, a to především díky Bretonově snové próze *Nadja* z roku 1928 či o čtyři roky staršímu spisu s názvem *Spojité nádobý*. Tato díla se následně stala klíčovými prameny pro české vnímání snu. Otevřela rovněž otázku o nové roli objektu a jeho významu v surrealistické tvorbě Vítězslava Nezvala, do jehož pozornosti se dostala dialektika objektivního a subjektivního – skutečnosti a snu. Snové záznamy francouzské provenience byly českému prostředí představeny časopisem *Surrealismus* redigovaným právě Nezvalem. On sám věnoval pozornost Bretonově pojetí onirického konceptu a objektu/fantomu, jež rozebíral ve tvorbě Jindřicha Štýrského a Marie Čermínové – umělců, pro které mělo zobrazování objektů/fantomů vycházejících ze snových a přeludných zdrojů široký ohlas v tvorbě.

**Toyen se stala
Štýrského celoživotní
partnerkou
a spoluzakladatelkou
artificialismu.**

Genderové snění

Surrealismus se stal prvním hnutím, v němž žena přestává hrát roli femme-muse a roli obyčejného objektu touhy a snu bez vůle. Díky tomu zaujímá postavení protagonistky, umělkyně, jež je nyní na stejné úrovni s umělci. Je důležité si však uvědomit, že se jednalo o cestu trnitou a plnou překážek. Nové svobodomyšlné názory umělkyň, jež častokráte podléhaly střetu s tradičními hodnotami patriarchálního světa, byly přijaty až díky revolučním myšlenkám surrealistů. V dějinách umění nalézáme dvě surrealistky mezinárodní povahy, které se právě oněmi průkopnicemi staly, byla to Frida Kahlo a naše Marie Čermínová (Toyen).

Toyen se stala Štýrského celoživotní partnerkou a spoluzakladatelkou artificialismu. Právě ona měla svérázný náhled na problematiku genderu. Německý historik umění Hans Hildebrandt říká, že umělcům je konkurenceschopná pouze umělkyně polo-muž, s čímž se většina žen neztotožňuje, avšak opačné mínění měla právě surrealistická Toyen. Ona zavrhovala ženskou identitu a stála si za ideou bezpohlavního společenského uspořádání (genderově neutrální pseudonym Toyen, oblékala se do pánského oblečení a mluvila o sobě v mužském rodě). Její postoj se ke ztvárňování i pojetí erotiky stal díky těmto projevům dočista rozdílným od druhých.

K pohledu na svůj gender očima druhého využívala mužské alter ego, což jí poskytlo oprostění se od konvenčních předsudků a zábran. Toyen se nezaobírala náměty, ve kterých žena hraje pasivní roli, je stále zachycena z pohledu muže-diváka. Již zmíněné erotické a intimní motivy prostupují celou tvorbou malířky. Sbírala pornografické fotografie, vystříhovala lascivní náměty z novin, čímž chtěla onu erotickou a tabuizovanou krásu osvobodit a nechat volně dýchat.

Její tvorba z druhé poloviny dvacátých let a následně první poloviny let třicátých je častokrát shodná s tvorbou jejího partnera Štýrského. Ve třech ročnících *Erotické revue* z let 1930–1933 bylo pobuřující dílo malířky postupně představováno pod pseudonymy T či XX (její styl kresby je jednoduchý až slabikářový s jemným kolorem růžové a světlemodré pro navození intimnosti). První ročník vyšel v říjnu roku 1930, pro něj Toyen ilustrovala báseň *Jediný smutek Ledy* od Františka Halase. Ilustrace nese název *Snící dívka* a zachycuje ležící polonahou dívku s hustými černými rozpuštěnými vlasy na sofa v rozepnuté košilce, skrz kterou jsou patrna její ňadra a okázale rozepřené nohy. Dívce se zdají sny, které jsou zachycené formou komiksových bublin. V nich se zjevují motivy ženské touhy – motivy penisu, který Toyen není přikrášlována a pokouší se o jakýsi dialog mezi dívkou a jejími sny (dotyky ruky s penisem).

**Toyen tak vytvořila
svébytnou feminní
ikonu oslavující
krásku ženského
světa a půvab
ženských křivek.**

V jejích kresbách i grafikách se setkáváme se ženou/dívkou jiného postavení, přestává hrát roli fetiše mužského fantaskního světa. Toyen tak vytvořila svébytnou feminní ikonu oslavující krásu ženského světa a půvab ženských křivek. Oslavy feminní ikony můžeme spatřit v motivech mořského dna, které jsou plné tvarů připomínajících intimní partie, jako jsou mušle, lastury nebo škeble. To Toyen inspirovalo natolik, že takové motivy (lastury-vagíny) použila i do *Erotické revue* z roku 1932. Zde se jakási mytologická postava ocitá v podobě řeckého boha Hermafrodita, jehož tělo tvoří torzovité pozůstatky antických soch. Horní část těla je ženská s rukou dotýkající se lastury symbolizující vagínu a ta spodní sestává z penisu a mužských stehen. Není ani ženou ani mužem, je ideálním příkladem autorčina zvláštního přístupu k otázce sebeurčení. Pohled hermafrodita je plný sexuální rozkoše a blaha, jeho sen je snem ve smyslu přání, splnění touhy. Toto setkání je pro Toyen magickou a vrcholnou touhou, chvílí nejvyššího sexuálního vzrušení.

Svět snu a svět skutečný tedy netvoří nic než svět jediný, a to platí pro všechny, pro umělce, básníky, hudebníky i nás „smrtníky“.

Kateřina Doleřalov
@xabyssus

Tepl knihy, ze kterých mraz

Vytřeřtn oči se j začaly zalvat slzami, ale pod těmi slanmi kapičkami pree jen zůstal neltostn pohled. „Kapy kap!“ podobn kolisavmu odbjen hodin. Kromě něj je slyšet jeřt dalř, slabř křik, jekot blzn... ano, splnil se nám zl sen. Konen! řilen a mraziv komplexn duhov postavy. Protože nejsme jen slad, tepl a milující. (zlovstn smích) Připoutejte se, milc. Stránky se otvraj.

„Popadla pistoli a rozmáchla se. Krev po úderu se rozstřikla poelnm skle. Udeřila znovu a znovu a znovu. V záchvatu. Dokud necukl ani brvou a pak mu pro jistotu vystřelila mozek z hlavy.“ Byla to lesba. Jak irelevantní. Hlavn byla řle-nec, kter se zapsal do nechvalně historie. Aileen Wuornosov, dámy a pnov. Sriov vraždky-n odsouzen k smrti injek. A kdo neviděl film *Zrda* (2003), připadn netel jj memory, vřle doporučuju.